

Tim de kleine boswachter

Over het boek

Auteurs: Tim Hogenbosch en Jan Paul Schutten

Illustrator: Emanuel Wiemans

Uitgeverij: Volt

Jaar van uitgave: 2020

Over de makers

Tim Hogenbosch is in Nederland bekend als Boswachter Tim. Al van jongs af aan was hij altijd buiten te vinden. Naast zijn sportopleiding heeft hij de opleiding Bos en Natuurbeheer gedaan en was hij 2,5 jaar militair. De voorbije 8 jaar werkte hij als boswachter voor het Nederlandse Staatsbosbeheer. Hij werd in 2018 uitgeroepen tot beste twitteraar van Nederland en presenteert sinds 2020 het kinderprogramma 'Beestenbrigade'. In augustus 2021 kondigde hij aan te stoppen als boswachter om zich toe te leggen op jeugd, natuur, milieu, klimaat, buitenspelen en lol.

Jan Paul Schutten studeerde communicatie in Utrecht. Tijdens zijn studie vond hij een baan als tekstschrijver bij een reclamebureau en vertaalde hij boeken. Sinds 2003 schrijft hij boeken over allerlei onderwerpen, maar vooral informatieve boeken voor kinderen over wetenschap, natuur en eten en drinken. Voor zowel 'Kinderen van Amsterdam' als 'Het raadsel van alles wat leeft en de stinksokken van Jos Grootjes uit Driel' kreeg hij een Gouden Griffel.

Emanuel Wiemans leeft en werkt in Amsterdam met zijn vrouw en twee kinderen. Hij is illustrator, animator en storyboard-artiest. Hij werkt meestal digitaal en omschrijft zijn stijl zelf als "vintage en toch hedendaags". Hij illustreerde al verschillende kinderboeken, waaronder enkele gouden boekjes.

1. TIP VOORAF

Het is natuurlijk ideaal als je de bespreking van dit boek buiten kan doen, in een bos, natuurgebied, stadspark... Misschien kan je een speciale, extra lange Leesjury-bijeenkomst organiseren? Wanneer je voldoende tijd hebt, kan je namelijk een wandeling uitstippelen. Voorzie dan verschillende rustplaatsen waar je even in een kring gaat zitten om een thema uit dit boek (en eventueel een tweede boek) te bespreken. Ook bij minder tijd is het al fijn als je gewoon ergens buiten kan gaan zitten.

2. VERHAAL

2.1 Personages

Bespreek met de juryleden de personages.

- In het begin van het boek is Tim jarig. Hoe oud schatten de juryleden dat hij geworden is?
- Hoe zouden ze Tim omschrijven?
- Als Tim bij hen op school zou zitten, zouden ze bevriend willen zijn met hem?
- Wat vinden ze van Tippi? Lijkt zij een fijne vriendin? Waarom?
- In het hoofdstuk over Tim en zijn neef Gibson: voelen ze zich meer verwant met Tim of met Gibson?
- Hoe zouden ze de ouders van Tim omschrijven: laten ze Tim heel vrij, zijn ze erg bezorgd, of iets ertussenin?

2.2 Schrijfstijl

- Wat vonden de juryleden van de schrijfstijl in dit boek?
- Waren er veel beschrijvingen? Veel dialogen?
- Was het soms spannend geschreven, of grappig?
- Ging het boek snel of traag? Vonden ze het vlot lezen?
- Hebben ze zinnen gelezen die ze erg mooi vonden of is hen niet echt iets bijgebleven?

In bijlage 1 vind je enkele fragmenten uit het boek. Het zijn beschrijvingen van de natuur, het weer, de seizoenen... Vraag de juryleden om het stil te maken en erg goed te luisteren, wie dat wil mag zelfs de ogen even dichtdoen. Lees nu rustig één of meer stukjes tekst voor.

- Konden de juryleden zich de beschreven natuurelementen goed voorstellen?
 - Voelden ze zich zelf misschien even in het bos of was dat moeilijk?
 - Welke elementen en technieken gebruikt de auteur om de beschrijvingen levendig te maken? (veel kleuren, vergelijkingen met bv. feestslingers of knalgroene lampjes, beschrijvingen van wat dieren intussen doen...)
 - Was er een verschil tussen het voorlezen nu of het lezen thuis? Hebben ze deze fragmenten thuis op dezelfde manier beleefd? Wat is het verschil tussen voorgelezen worden of zelf lezen?
 - Houden ze ervan dat een auteur op deze wijze de omgeving beschrijft of maakt dat het boek te lang?
- Eventueel kan je tijdens de bespreking de vragen nog algemener maken:
- Kan een boek ervoor zorgen dat je ineens ergens helemaal anders bent?
 - Wat is daarvoor belangrijk?

2.3 Illustraties

Bekijk samen de illustraties, eerst op de cover en vervolgens de afbeeldingen in het boek.

- Wat vinden ze van de cover? Trekt deze hen aan om het boek te lezen?
- Wat vinden ze van de afbeeldingen binnenin het boek? Vinden ze het fijn dat die in zwart-wit / grijs zijn, of hadden ze deze liever ook in kleur gezien?
- Houden ze van deze tekenstijl?
- Herkennen ze dezelfde tekenstijl in de gekleurde cover-illustratie en de grijze binnen-illustraties?

Toon de juryleden bijlage 2.

- Vraag hen of ze kunnen herkennen welke afbeeldingen van de hand van de illustrator van "Tim, de kleine boswachter" zijn.

- Waarom denken ze dit? Welke stijkenmerken zien ze terug?

Laat hen even argumenteren en discussiëren voor je vertelt dat al deze afbeeldingen van de hand van Emanuel Wiemans zijn.

- Verbaast dit de juryleden? Hadden ze dit verwacht?
- Dit is een illustrator die veel stijlen beheerst. Welke stijl ligt de juryleden het meest?
- Kunnen ze zich voorstellen dat de illustrator voor het boek over Tim een andere stijl gekozen had? Had dit een (grote) invloed gehad op het boek?

3. VERWERKING

3.1 Bos en dieren

Het personage van de kleine Tim is gebaseerd op de bekende Nederlandse boswachter Tim Hogenbosch.

De avonturen uit het boek zijn dan ook geïnspireerd door gebeurtenissen die boswachter Tim echt meemaakte.

- Kunnen de juryleden zich voorstellen dat de verhalen in het boek ongeveer echt gebeurd zijn? Bij welke avonturen lukt dat makkelijk, bij welke moeilijker?
- Vinden ze het fijn te weten dat het boek gebaseerd is op de werkelijkheid? Zorgt dat voor een andere leeservaring dan bij een volledig fictief boek?

Tim Hogenbosch presenteert het Nederlandse kinderprogramma 'Beestenbrigade', waarin hij telkens met twee kinderen op stap gaat in de natuur.

Hier kan je volledige afleveringen terugvinden: <https://www.zappelin.nl/beestenbrigade>.

In deze playlist vind je korte fragmenten terug: <https://www.youtube.com/watch?v=hL3gfhT6Pfg&list=PLX-f7ld-BrOwwceSEE2R8zj6UZZv25TgUU>.

- Vinden de juryleden dit een leuk programma?
- Houden ze van natuur en bos? Gaan ze wel eens in het bos of een natuurgebied wandelen?
- Houden ze van dieren? Hebben ze huisdieren? Gaan ze wel eens naar een kinderboerderij?

Opdracht

Voor deze opdracht heb je een extra begeleider nodig. Je kan de opdracht eventueel combineren met de opdracht bij 'Schrijfstijl' door ze vlak erna te doen.

- Kies een mooi en rustig stukje pad op je route of bij de plek waar je de bijeenkomst houdt. Zorg ervoor dat je elk stuk van het pad vanaf ofwel het begin- ofwel het eindpunt kan zien.
- De ene begeleider gaat naar het eindpunt, de andere blijft bij het beginpunt.
- De begeleider bij het beginpunt stuurt de juryleden één voor één het pad op. Laat telkens een minuut tussen (als je weinig tijd hebt) of wat meer (als je veel tijd hebt). Het is niet de bedoeling elkaar in te halen; mocht dat toch gebeuren, mogen ze elkaar in stilte passeren.
 - Vraag de juryleden om rustig het pad af te wandelen en in stilte alles in zich op te nemen. Wat zien ze, horen ze, ruiken ze?
- De begeleider aan het beginpunt leest intussen voor uit het boek zodat de juryleden in alle rust aan de tocht kunnen beginnen. De begeleider aan het eindpunt vraagt elk aankomend jurylid hoe hij of zij de tocht beleefd heeft.
 - Om af te ronden kan je even stilstaan op hoe verschillend of gelijkend de ervaringen van de juryleden zijn. Wie ziet / hoort / ruikt wat en wie ziet / hoort / ruikt wat niet?

3.2 Buiten spelen

Boswachter Tim vindt het erg belangrijk dat kinderen veel buiten spelen, waar ze zich vuil mogen maken, dingen uitproberen en zelfs uit bomen vallen. (Lees ook hier: <https://jantjebeton.nl/team/tim-hogenbosch>). Ook in het boek is dit een thema dat vaak terugkeert, bv. in het hoofdstuk 'In de regen' (p.3) en 'Spooknacht' (p.59).

- Houden de juryleden van buiten spelen?
- Spelen ze vaak buiten, of zitten ze vaker binnen?
- Zouden ze graag vaker buiten spelen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat houdt hen tegen?
- Waar spelen ze liefst buiten?
- Vinden ze het leuk om zich vuil te maken? Mogen ze dat van hun ouders?
- Hebben ze wel eens een hut gebouwd? In een boom geklommen? In plassen gesprongen?
- Kregen ze na het lezen van dit boek zin om naar buiten te gaan en te spelen zoals Tim?

De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor natuurlijk spelen. In plaats van klassieke speeltuinen zie je her en der speelbossen opduiken. Hier vind je enkele mooie lijsten met speelbossen:

- <https://www.uitinvlaanderen.be/tip/de-leukste-speelbossen-voor-lekker-vuile-kleren>
- <https://www.natuurpunt.be/pagina/de-leukste-speelbossen-en-speelnatuur>

Misschien kan je er eentje bij jou in de buurt uitzoeken om aan de juryleden voor te stellen?

Opdracht

MATERIAAL

-
- Papier
 - Kleurpotloden, stiften...
-

Geef elk jurylid een blad papier. Vraag hen om hun ideale speelplek te tekenen in de vorm van een plattegrond. Praat tijdens het tekenen over buiten spelen, speeltuinen en speelbossen.

- Is hun ideale speelplek een klassieke speeltuin? Een bos of weide met natuurlijke speelmaterialen? Of een gewoon bos met nauwelijks ingrepen (zoals bij Tim)?
- Liefst een open plek of een dicht begroeid bos?
- Op welk soort speeltoestellen spelen ze het liefst?
- Is er zo'n plek in de buurt waar ze wonen?

3.3 Ouders

De vader van Tim is boswachter, en Tim wil graag in zijn voetsporen treden. Vader en zoon houden van dezelfde dingen en doen ook veel samen.

- Wat vinden ze ervan dat Tim dezelfde interesses als zijn vader heeft? Zou dat veel voorkomen? Is het herkenbaar?
- Is het fijn om met ouders / volwassenen op te trekken en te spelen, of toch liever met leeftijdsgenoten?
- Weten de juryleden wat het beroep van hun ouders is? Zouden ze later hetzelfde beroep willen doen?

3.4 Recensies

in bijlage 3 vind je enkele fragmenten uit recensies. Leg ze de juryleden voor en ga samen op zoek: welke opmerkingen verwijzen naar

- de schrijfstijl?
- de illustraties?
- het verhaal / de inhoud?

Als je deze stap wil overslaan, kan je ook de tweede pagina van de bijlage gebruiken. Hierin zijn de 3 onderwerpen al aangeduid: schrijfstijl in het geel, illustraties in het groen, verhaal / inhoud in het blauw.

- Zijn de recensenten eerder positief of eerder negatief over de schrijfstijl? Over de illustraties? Over het verhaal / de inhoud?
- Gaan de juryleden akkoord? Met welke zaken wel, welke niet?

Laat de juryleden zelf in enkele woorden iets zeggen over elk van deze 3 onderwerpen.

- Zijn ze zelf eerder positief of eerder negatief?

4. VERDER LEZEN

- Het verborgen leven van bomen voor kinderen / Peter Wohlleben en Stefanie Reich (ill.) (Ploegsma, 2018)
- We gingen achter hamsters aan / Bibi Dumon Tak (Querido, 2014)
- Ko de boswachter / Burny Bos en Rick De Haas (ill.) (Leopold, 2003)
- Het wildste boek voor buiten: buitendoeboek voor jongens en meiden / Floortje Zwigtman (Luitingh-Sijthoff, 2016)

Bijlage 1:

Tim ruikt al regen, maar het is nog droog. Pas als hij een stukje gelopen heeft valt er een druppel op zijn neus. En nog een, op zijn hoofd. En nog een en nog een... Voor hij het weet plentst de regen in dikke druppels op de straten. Alsof de wolken kletsnatte sponzen zijn waar al het water in één keer uit wordt geknepen. De druppels vallen eerst omlaag en stuteren daarna weer een stukje de lucht in. Langs de stoepranden ontstaan er kleine riviertjes die in de putten uitkomen. En in de kuilen op de weg groeien plassen uit tot kleine zwembadjes. (p.4)

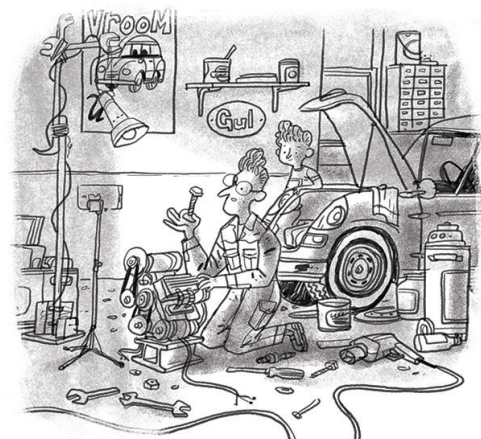
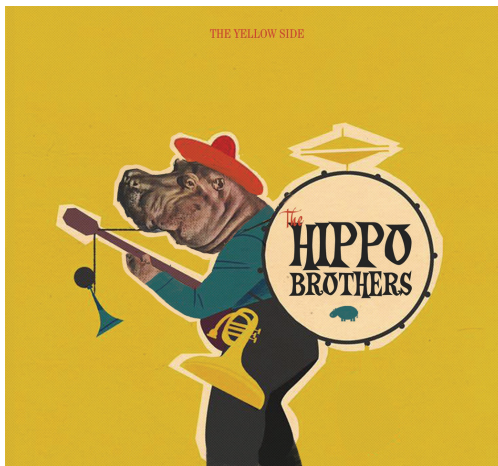
Tim verschuilt zich achter een hek en kijkt door zijn verrekijker. Het lijkt alsof de grond ademt. Op een koude dag komt je adem in kleine wolkjes uit je mond, maar nu komen er wolkjes uit de aarde. In de verte lopen twee hazen achter elkaar aan. En in de lucht maakt een troep ganzen luid gakkend de letter V in de lucht. Als de ganzen weer weg zijn is het bijna stil in het bos. In de verte klinkt alleen een vogel. Dat moet een kauw zijn. Kauwen maken een grappig geluid. Ze klinken een beetje als de piepende balletjes die je in de dierenwinkel voor je hond kunt kopen. (p.19-20)

Tim kijkt uit het raam. Het is prachtig weer. De zon schijnt en het is lekker fris. Bovendien ziet het bos er prachtig uit. De bladeren krijgen schitterende kleuren: groen, geel, rood, oranje. Het zijn net feestslingers onder de helderblauwe lucht. (p.52)

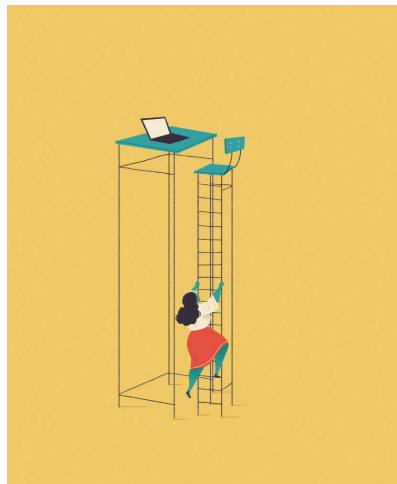
Het begint al een beetje licht te worden als Tim en papa het bos in lopen. Wat is het er mooi... De wereld is helemaal zwart-wit geworden. Zelfs de kleinste takjes zijn bedekt met een laag sneeuw. Hansje vliegt heen en weer en neemt er zo nu en dan een hapje van. (p.88)

Wat zijn de bossen toch ongelooflijk mooi aan het einde van de lente. Al die duizenden nieuwe, frisse bladeren aan de bomen lijken net op knalgroene lampjes. Op de grond zorgen gekleurde bloemen weer voor andere prachtige kleuren. En al zijn Tim en Tippi de laatste tijd heel vaak in het bos geweest, ze kijken nog steeds hun ogen uit. Ook Hansje vermaakt zich prima. Die hopt tussen de bladeren op de grond en vindt telkens wel weer een slak of worm op te eten. (p.111)

Bijlage 2a: Afbeeldingen afkomstig van <https://emanuelwiemans.com/projects>

Bijlage 2b: Afbeeldingen afkomstig van <https://emanuelwimans.com/projects>

Bijlage 3a:

“Het is een *feel good* boek waarin alles in een vrolijke, optimistische sfeer plaatsvindt. Alle verhaaltjes lezen vlot, er zijn veel levendige dialogen. Er zitten verrassende, humoristische en spannende wendingen in en de illustraties passen precies goed tussen de tekst.”

(Hilde Ramboer, Pluizer)

“De illustraties variëren van paginagroot, tot kleine tekeningetjes tussendoor en bevatten alleen het hoognodige waardoor er geen afleiding is van het verhaal, maar sprake is van een fijne verbeelding. De tekst leest vlot en kent veel leerzame termen die te maken hebben met het bos en het beroep boswachter. Het verhaal bevat een mooie balans tussen humor en spanning.”

(Ilona de Kok, Kinderboekenjournaal)

“Het boek bevat verschillende korte verhalen, telkens voorzien van een sfeervolle, dikwijls grappige illustratie. De stijl is vlot en erg toegankelijke voor jonge lezers.”

(Mik Ghys, Pluizuit)

“Maar Jan Paul Schutten maakte er een warm en vrolijk fictieboekje van, met veertien hoofdstukken en evenveel avonturen, steeds fijn geïllustreerd door Emanuel Wiemans.

[...]

Het klein formaat boek is heel aantrekkelijk, en de liefde voor de natuur, maar ook de toegankelijke schrijfstijl en de grapjes bewijzen het leesplezier én het natuurplezier een heel goede dienst.”

(Edward van de Vendel, Edward van de Vendel leestips)

Bijlage 3b:

“Het is een *feel good* boek waarin alles in een vrolijke, optimistische sfeer plaatsvindt. Alle verhaaltjes lezen vlot, er zijn veel levendige dialogen. Er zitten verrassende, humoristische en spannende wendingen in en de illustraties passen precies goed tussen de tekst.”

(Hilde Ramboer, Pluizer)

“De illustraties variëren van paginagroot, tot kleine tekeningetjes tussendoor en bevatten alleen het hoognodige waardoor er geen afleiding is van het verhaal, maar sprake is van een fijne verbeelding. De tekst leest vlot en kent veel leerzame termen die te maken hebben met het bos en het beroep boswachter. Het verhaal bevat een mooie balans tussen humor en spanning.”

(Ilona de Kok, Kinderboekenjournaal)

“Het boek bevat verschillende korte verhalen, telkens voorzien van een sfeervolle, dikwijls grappige illustratie. De stijl is vlot en erg toegankelijke voor jonge lezers.”

(Mik Ghys, Pluizuit)

“Maar Jan Paul Schutten maakte er een warm en vrolijk fictieboekje van, met veertien hoofdstukken en evenveel avonturen, steeds fijn geïllustreerd door Emanuel Wiemans.

[...]

Het klein formaat boek is heel aantrekkelijk, en de liefde voor de natuur, maar ook de toegankelijke schrijfstijl en de grapjes bewijzen het leesplezier én het natuurplezier een heel goede dienst.”

(Edward van de Vendel, Edward van de Vendel leestips)